

Til den norske stat

ved:

- NAV – Arbeids- og velferdsetaten, Arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte, Hans.Christian.Holte@nav.no; og fungerende juridisk direktør Haakon Hertzberg, Haakon.Hertzberg@nav.no
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet ved statsråd Hadja Tajik, postmottak@aid.dep.no
- Stortinget ved:
 - Arbeis- og sosialkomiteen, arbeid-sosial@stortinget.no
 - Justiskomiteen, justis@stortinget.no
 - Kontroll og konstitusjonskomiteen, kontroll-konstitusjon@stortinget.no
- Arbeids- og sosialkomiteene for partiene på Stortinget:
 - Arbeiderpartiet (stortingsgruppe), tuva.moflag@stortinget.no, Runar.Sjastad@stortinget.no
 - Senterpartiet (stortingsgruppe), per.lundteigen@stortinget.no, anja.ninasdotter.abusland@stortinget.no
 - Rødt (stortingsgruppe), mimir.kristjansson@stortinget.no
 - Fremskrittspartiet (stortingsgruppe), sylvi.listhaug@stortinget.no, gisle.meininger.saudland@stortinget.no, Dagfinn-Henrik.Olsen@stortinget.no
 - Venstre (stortingsgruppe), Sveinung.Rotevatn@stortinget.no, ola.elvestuen@stortinget.no
 - Sosialistisk venstreparti (stortingsgruppe), audun.lysbakken@stortinget.no; kirsti.bergsto@stortinget.no;
 - Høyre (stortingsgruppe), Henrik.Asheim@stortinget.no, aleksander.stokkebo@stortinget.no
 - Miljøpartiet De Grønne (stortingsgruppe), une-aina.bastholm@stortinget.no, Rasmus.Hansson@stortinget.no
 - Kristelig Folkeparti (stortingsgruppe), krf.postmottak@stortinget.no
 - Pasientfokus (stortingsgruppe), irene.ojala@stortinget.no
 - Det Norske Stortinget, postmottak@stortinget.no
- Domstolene ved Domstolsadministrasjonen; postmottak@domstoladministrasjonen.no
- Justis- og beredskapsdepartementet; postmottak@jd.dep.no
- Riksadvokaten; postmottak.riks@riksadvokaten.no

Stavanger, 28. februar 2022

Oppdragsansvarlige advokater: Bjørn Kvernberg

NAV-SKANDALEN – OPPFØLGNING AV PRESENTASJON OM SAMARBEID I «NAV-OPPRYDDINGEN», ANMODNING OM AVKLARINGER

Innhold

1	Innledning - oversikt	3
1.1	Representasjon.....	3
1.2	Om adressatene og tilknytning til temaet	3
1.3	Formålet med dette brev	3
1.4	Møter om NAV-skandalen gjennomført før dette brev	3
2	Sammendrag	4
2.1	Utgangspunktet er rettslig – ugyldig krav om opphold i Norge for å ha rett til ytelser er i strid med EØS-retten og dermed også norsk rett	4
2.2	Nærmere om HR-dom og oppholds krav i folketrygdloven.....	5
2.3	Saksporteføljen i NAV – et uoversiktlig forhold.....	6
2.4	Mangler ved NAVs verktøy og systemer for NAV-oppryddingen	7
2.5	NAV-Oppryddingens verktøy og systemer virker men økte ressurser trengs.....	7
2.6	Forslag til samarbeidsform og oppgavefordelinger.....	8
2.7	Gjennomføringen av innsatsen knyttet til foreningen NAV-Oppryddingen	9
3	Nærmere om saksforhold og partsforhold	9
4	Renter, feil beregnet størrelse og feil at renter er skattelagt	11
5	Skatt – betalt for mye skatt ved feil skattetrekk fra nav	14
6	Oppreisning.....	15
6.1	Innledning – to rettslige spor	15
6.2	Nærmere om organansvaret.....	16
7	Barnetrygd.....	18
8	Kontantstøtte til småbarnsforeldre	18
9	Saksbehandlingsfeil	19
10	Særlig om straffesaksregisteret opp mot saker i NAV-skandalen.....	19
11	Foreldelse og/eller erkjennelse.....	20
12	Sakskostnader – forvaltningslovens § 36.....	21
13	Krav om utlevering av interndepartemental rapport «Eksport av velferdsytelser» fra 2014.	21
14	Avslutning	22

1 INNLEDNING - OVERSIKT

1.1 Representasjon

Elden Advokatfirma AS ved undertegnede representerer foreningen NAV-Oppryddingen (org. nr. 926 004 174), og har fått i oppgave å håndtere den videre kommunikasjonen mellom foreningen og adressatene for dette brev.

1.2 Om adressatene og tilknytning til temaet

I forhold til staten som ansvarssubjekt adresseres alle tre statsmakter gjennom dette brev da alle på ulikt vis har bidratt til og tatt del i NAV-skandalen ved at det har foregått feil lovanvendelse i alle tre statsmakter. Staten må **avklare** hvem og hvordan vi skal forholde oss til alle tre statsmakter om det samme problemkompleks.

Dernest adresseres politikere som har vist interesse for det arbeid som utføres gjennom foreningen Nav-Oppryddingen opp mot NAV-skandalen. Herunder Nav-Oppryddingens forslag om samarbeid for å nettopp bidra til oppryddingen etter Nav-skandalen (Nav-oppryddingen som oppgave) som alternativ til rettsvister.

Det spesielle i NAV-skandalen er altså at det er begått feil hos alle tre statsmakter. Det er en utfordring en neppe har sett tidligere i andre sakskompleks. Det er derfor en særlig utfordring hvordan man best kan håndtere denne situasjonen sett fra begge sider. Et samarbeid om NAV-oppryddingen kan bidra til rasjonalisering, beste håndtering av alle utfordringer, ressursbesparelser, konfliktdemping, og sist men ikke minst, nødvendige rettsendringer i norsk lovverk.

1.3 Formålet med dette brev

På vegne av NAV-Oppryddingen er målet i første omgang å få **en reell dialog for avklaringer** av statens standpunkt til ulike temaer som antas å ha felles interesse for alle eller de fleste saker. Det antas å ligge an til ressursbesparende prosesser i dette.

Derfor vil det gjennom dette brev framkomme anmodninger om avklaringer. For oversikts skyld er ordet «**avklaring**» markert med fet skrift.

1.4 Møter om NAV-skandalen gjennomført før dette brev

Det er holdt en rekke møter i saken med sikte på bidrag til Nav-oppryddingen:

- 18.11.2021: Møte med Arbeids- og sosialdepartementet med Statsråd Hadja Tajik m.fl.
- 23.11.2021: Møte med Arbeiderpartiets stortingsgruppe med Stortingsrepresentant Tuva Moflag m.fl.
- 25.11.2021: Møte med Rødt ved Stortingsrepresentant Mimir Kristiansson m.fl.
- 25.11.2021: Møte med FRP ved Stortingsrepresentant Sylvi Listhaug m.fl.
- 02.12.2021: Møte med NAV ved arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte, fungerende juridisk direktør Haakon Hertzberg og leder for innsatsteam EØS saker Magne Fladby.
- 16.12.2021: Teamsmøte med Venstre ved Stortingsrepresentantene Sveinung Rotevatn og Ola Elvestuen m.fl.
- 20.01.2022: Teamsmøte med Høyre ved Stortingsrepresentantene Nils Henrik Asheim og Alexander Stokkebø m.fl.
- 21.01.2022: Teamsmøte med Senterpartiet ved Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen m.fl.
- 03.02.2022: Teamsmøte med Sosialistisk Venstreparti ved Audun Lysbakken m.fl. audun.lysbakken@stortinget.no.

2 SAMMENDRAG

2.1 Utgangspunktet er rettslig – ugyldig krav om opphold i Norge for å ha rett til ytelser er i strid med EØS-retten og dermed også norsk rett

Høyesterett avsa en prinsipiell avgjørelse i dom avsagt i Storkammer den 02.07.2021 (**HR-2021-1453-S**) der en person som var straffedømt gjennom tre rettsinstanser – også Høyesterett i 2017 – ble frifunnet. Grunnlaget for frifinnelsen var at norsk folketrygdlovs § 11-3 bestemte at som trygdet måtte man ikke forlate Norge, i alle fall ikke uten forutgående samtykke fra NAV. Denne bestemmelsen ble av Høyesterett forelagt EFTA-domstolen for rådgivende uttalelse. Høyesterett kom i tråd med EFTA-domstolens råd i dommen til at både oppholdskravet og kravet om forhåndssamtykke ved utreise til land omfattet av EØS i ftr. § 11-3 og vilkårene der, utgjorde en ulovlig restriksjon. Dette var derfor var i strid med EØS-regelverket både for perioden fra 2012, og også perioden før det fra 1994. EØS-regelverket er inkorporert i norsk lov ved EØS-loven (LOV-1992-11-27-109), jf dennes § 1 og § 2.

Høyesterett avslutter enstemmig bl.a. med (understreket her):

(190) Navs krav om tilbakebetaling av ytelser som A mottok under oppholdet i Italia, var derfor ubegrunnet. Den påfølgende straffeforfølgningen for trygdebedrageri hvilte videre på et sviktende rettsgrunnlag. Det er ingen tvil om at dette har hatt så vel økonomiske som personlige konsekvenser for A.

2.2 Nærmere om HR-dom og oppholds krav i folketrygdloven

Høyesterett avgjorde at oppholds kravet i folketrygdlovens § 11-3 ikke var forenlig med EØS-regelverket, og således ulovlig.

Ut over Høyesteretts dom, bør staten **avklare** om også andre bestemmelser om oppholds- og tilknytningskrav i/til Norge for rett til ytelser etter loven nå bør revurderes i lys av Høyesteretts dom. Også disse bestemmelser bør gjennomgå ut fra samme betraktninger som i Høyesteretts dom om bevegelsesfrihet innenfor EØS. Det gjelder følgende av lovens paragrafer:

- Lovens kapittel 2; generelle bestemmelser med oppholds krav knyttet til medlemskap.
- § 4-2; krav om oppholds- og tilknytningskrav til Norge for å ha krav på dagpenger.
- § 4-8; krav om meldeplikt og møteplikt – hvis ikke faller retten til dagpenger bort.
- § 5-2; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til utgifter til helsepenger.
- § 5-24; stønad til helsetjenester i utlandet
- § 5-24a; stønad til helsetjenester i et annet EØS-land
- § 6-3; grunnstønad, medlemsforutsetning med oppholds- og tilknytningskrav.
- § 6-4; hjelpestønad, medlemsforutsetning med oppholds- og tilknytningskrav.
- § 6-5; forhøyet hjelpestønad til barn og unge, medlemsforutsetning med oppholds- og tilknytningskrav.
- § 7-2; gravferdsstønad, medlemsforutsetning med oppholds- og tilknytningskrav.
- § 7-3; stønad til båretransport, medlemsforutsetning med oppholds- og tilknytningskrav, krav knyttet til «norsk biland».
- § 7-4; stønad ved dødsfall utenfor Norge
- § 8-9; krav om oppholds- og tilknytningskrav til Norge for å ha krav på sykepenger.
- § 9-4; krav om oppholds- og tilknytningskrav til Norge for å ha krav på stønad ved barns og andre nærstående sykdom.
- § 9-10; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til pleiepenger og opplæringspenger.
- § 10-3; krav om oppholds- og tilknytningskrav til Norge for å ha krav på stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet.
- **§ 11-3; krav om oppholds- og tilknytningskrav til Norge for å ha krav på arbeidsavklaringspenger (Høyesteretts dom omhandler denne bestemmelse).**
- § 11 A-1; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak.
- § 12-2 og § 12-3; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til uføretrygd.
- § 13-6; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til yrkesskadedekning.
- § 14-2, medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon.
- § 15-3; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til stønad til enslig mor eller far.
- pleiepenger og opplæringspenger.
- § 16-3; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til stønad til tidligere familiepleier.
- § 17-3 og § 17-4; medlemskapskrav og oppholds krav knyttet til ytelser til gjenlevende ektefelle.

- § 18-2 og § 18-3; medlemsskapskrav og oppholds krav knyttet til ytelser til barnepensjon.
- § 19-2 og § 19-3; medlemsskapskrav og oppholds krav knyttet til ytelser til alderspensjon.

NAV-Oppryddingen er klar over at NAV mener å ha vurdert om annen praksis er i strid med EØS-regelverket, men en kan ikke se at det har betydning for de problemstillinger som tas opp i dette brev.

2.3 Saksporteføljen i NAV – et uoversiktlig forhold

Saksporteføljen i NAV har den iboende egenskap at man i oppryddingsarbeidet må gjennomgå saker fra 1994 og fram til den ulovlige praksis i NAV opphører. Det er holdepunkter for at den ulovlige praksisen kan foregå fortsatt, da NAV fortsatt har informasjon om restriksjonene som er ulovlige i fr. § 11-3 på sine hjemmesider, og det ikke er ryddet opp i retningslinjer og rundskriv som har vært basert på det ulovlige oppholds kravet for bevegelser innen EØS.

Hertil kommer at den ulovlige lovteksten for bevegelser innen EØS fortsatt står i loven, og er tilgjengelig for publikum gjennom www.lovdata.no. NAV har selv uttrykt at de ikke vil gjennomgå saker fra før 2012 uten at den trygdede selv henvender seg og ber om det. Videre er det slik at i den første perioden ble saker håndtert i papirformat på det lokale NAV-kontor, og senere gjennom datasystemer som endret seg opp gjennom årene og som ikke lenger er tilgjengelige. NAV-Oppryddingen har fått opplyst fra ledelsen i NAV at søket etter feil praksis i den enkelte sak utelukkende skjer gjennom elektroniske søk.

Pr. 19.01.2022 har NAV presentert «Tall på behandlede saker og utbetalinger» (se [Tall på behandlede saker og utbetalinger - nav.no](#)). Her framgår det bl.a.:

• Saker om tilbakebetaling:	15.250
• <u>Saker med stans, avslag og avkorting</u>	<u>47.380</u>
Sum	62.630

Videre så oppgis følgende:

- Personer hittil berørt av EØS-feilen: 7.486
- Vi vet ikke hva det totale omfanget av berørte tilbake til 1994 er.
- Utbetalinger pr 21.12.2021: kr. 363 millioner
- (Det er tidligere oppgitt at forsinkelsesrente er ytt med ca kr 37 millioner.)

NAV har ikke gitt noen forklaring på hvordan de har «vasket ut» differansen mellom 62.630 saker og ned til 7.486; - altså 55.144 saker. Det ser NAV-Oppryddingen viktig å få **avklart** som representant for de saker/klienter foreningen representerer. Det er ikke sikkert at treffsikkerheten er stor når det er skadevolder selv (NAV) som også skal stå for oppryddingen.

NAV har på prinsipielt grunnlag meddelt at det ikke er grunnlag for oppreisning (for ikke-økonomisk skade). Som det framgår nedenfor må **staten på prinsipielt grunnlag ta stilling til til** om staten likevel vil erkjenne ansvar for oppreisning utover det som dekkes av straffeprosessloven § 447, og vurdere om man vil utarbeide standardsatser og/eller vurdere hver sak for seg. Hvis staten erkjenner ansvar for oppreisningserstatning, gjenstår bare selve utmålingsspørsmålet i hver enkelt sak. – Eventuelt kan NAV-Oppryddingen bidra til et pilot-søksmål for å få en rettslig avklaring av spørsmålet om det er grunnlag for oppreisningserstatning basert på feil lovanvendelse i lov, retningslinjer og rundskriv grunnet på statens organansvar.

2.4 Mangler ved NAVs verktøy og systemer for NAV-oppryddingen

NAV oppgir på sine hjemmesider at dersom trygdede har spørsmål de ikke finner svar på på hjemmesiden, kan de ringe 21.05.21.05. NAV-Oppryddingen får en rekke henvendelser der trygdede opplever å ikke komme igjennom på dette nummer, og at folk gir opp. NAV-Oppryddingen får en rekke henvendelser der trygdede sier de ikke har krefter til å kontakte NAV, og at de opplever stort ubehag bare de ser NAV-logoen eller tenker på NAV. NAV-Oppryddingen har gjort flere «test-henvendelser» til NAV sitt telefonnummer, og opplever det samme. Videre har NAV-Oppryddingen ved kontakt fått svar fra ulike saksbehandlere om samme sak/problemstilling. Da opplever en ikke sjelden at en får ulike svar.

NAV har selv bestemt at NAV ikke vil gå igjennom saker før 2012, men er avhengig av henvendelser fra den trygdede selv.

Som leder for NAV-skandalen er satt opp et «Innsatsteam». Dette innsatsteamet ledes av en person som i en årrekke har vært leder i NAV, og derved deltatt i NAV-skandalen. – Det er mange som av denne grunn stiller seg skeptisk til habiliteten og innsatsviljen; enten innsatsviljens intensitet er bevisst eller ubevisst.

2.5 NAV-Oppryddings verktøy og systemer virker men økte ressurser trengs

Derimot er det mange trygdede som henvender seg med sin sak og sine spørsmål gjennom NAV-Oppryddings Face-book sider og oppgitte telefonnummer. Her sitter det personer som selv har opplevd NAV-skandalen og mange av dens ulike fasetter, og kan svare ut det meste. Saker blir sendt til NAV-Oppryddingen, som har engasjert Elden Advokatfirma AS til å håndtere disse sakene. Gjennom denne kanalen har det hittil kommet inn ca 70 saker som håndteres.

NAV-Oppryddingen ønsker å videreutvikle sin kommunikasjonsplattform slik at det blir økt kunnskap i samfunnet om NAV-skandalen, og den bistand NAV-Oppryddingen kan bidra med. Sannsynligheten for at det kommer mange nye henvendelser er stor.

NAV-Oppryddingen ber staten **avklare** om staten vil bidra med ressurser for å styrke innsatsen som ytes gjennom NAV-Oppryddingen.

2.6 Forslag til samarbeidsform og oppgavefordelinger

Basert på positive tilbakemeldinger i møter NAV-Oppryddingen har hatt, framsetter NAV-Oppryddingen noen utgangspunkter for nærmere dialog om et samarbeid med staten.

Staten må se fordelene av at en kan ha to kanaler for saker i oppryddingsarbeidet. Dette gjelder både kanalisering av saker som kommer gjennom NAV-Oppryddingen, og muligheter NAV har for å bruke NAV-Oppryddingen til å gjøre «second opinion» på ulike tema/utfordringer som antas å kunne gjelde i alle eller de fleste saker, og i enkeltsaker.

NAV-Oppryddingen har en plan om å øke ressursene med faglig bistand i takt med omfanget av saksarbeidet. Staten bør vurdere å finne en vei til å dekke kostnadene med dette, og det antas at Stortinget og/eller Arbeids- og sosialdepartementet kan være den bevilgende og kontrollerende myndighet.

NAV-Oppryddingen ser det som mest rasjonelt og kontrollerbart at NAV-Oppryddingen får betalt et forskudd, og deretter avregninger etter hvert som arbeidet skrider fram etter spesifiserte fakturaer. Det antas at følgende fagområder er aktuelle:

- Juridisk bistand
- IT-teknisk bistand
- Bistand til forbedring av kommunikasjonsplattformer
- Saksbehandling innkommende saker

Sakskomplekset omfatter evne til å håndtere en rekke rettsfelt, herunder:

- EØS-rett/EU-rett
- Statsrett
- Forvaltningsrett
- Trygderett
- Erstatningsrett
- Pengekravsrett
- Skatterett

Utgifter til ledelse, herunder daglig leder og faglig leder, må det også finnes en løsning på. Foreningen er også i dialog med ekspertise som kan inngå i et faglig råd.

Øvrige innleide saksbehandlere bør en finne en løsning på på et lavt kostnadsnivå.

IT-teknisk bistand må det innhentes pristilbud på hos leverandør.

Bistand til forbedring av kommunikasjonsplattform likeså.

Sakshåndtering innkommende saker. Her er erfaringen at det i hver sak medgår mellom 5 til 10 timers arbeid.

Juridisk bistand i hver enkelt sak bør kunne begrenses oppad til maks 10 timer, før en eventuelt søker om utvidet budsjett etter beskrivelse av sakskompleks og nødvendighet.

2.7 Gjennomføringen av innsatsen knyttet til foreningen NAV-Oppryddingen

Opgavene NAV-Oppryddingen mener å kunne gjennomføre til beste for trygdemottakerne er å håndtere innkommende saker, og vurdere bistand og/eller be NAV og Riksadvokaten om oppfølging av:

- Arbeid for avklaringer av historikk og faktum.
- Opphevelse av straffedommer.
- Tilbakebetalingskrav, herunder forsinkelsesrente- og skattespørsmål.
- Erstatning for økonomisk tap.
- Erstatning for ikke-økonomisk tap (oppreisning).
- Erstatning til etterlatte.

Det presiseres at NAV-Oppryddingen er trygdemottakernes (de av staten påståtte «trydebedragere») forlengede arm, og ikke et redskap i statens tjeneste. Hensikten er å etablere og utgjøre et profesjonelt motpartshold for staten. Til dette trengs det økte ressurser.

3 NÆRMERE OM SAKSFORHOLD OG PARTSFORHOLD

Statens etat etter lov om folketrygd er Arbeids- og velferdsetaten, org. nr. 889 640 782, (heretter omtalt som «NAV»).

NAV-Oppryddingen representeres av stifterne Rune Halseth og Marianne Evensen, og en interesseorganisasjon som faller inn under tvistelovens § 1-4, se <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=926004174>. Hertil kommer at foreningen representeres av et styre, har en administrasjon, fagavdeling og et fagråd bestående av eksterne kapasiteter.

Foreningen har pr dette brev en aktiv facebookside, se <https://www.facebook.com/groups/2347841092189220>. Gruppen har i skrivende stund over 1.400 medlemmer. Det foregår prosesser for tiden som antas å føre til at gruppen vil bli sterkt voksende. Både Halseth og Evensen er trygdede som faller inn under NAV-skandalen, og som både har måttet betale tilbake utbetalt trygd, straffedømt og sonet straffedommer.

Det vises til brev av 19.10.2021 fra NAV-Oppryddingen, og NAV sitt svar i brev av 01.11.2021. Det er dette svarbrevet, samt samtaler gjennom møter tidligere referert i dette brev, som er utgangspunktet for dette brev.

- Bilag 1:** 2021-10-19 Brev fra NAV-Oppryddingen til NAV.
Bilag 2: 2021-11-01 Svarbrev fra NAV til NAV-Oppryddingen.

NAV omtaler selv saken som «EØS-saken»; - se eksempelvis <https://rett24.no/articles/rydder-etter-trygdeskandalen--nav-skal-fa-sin-forste-juridiske-direktor>. Realiteten er etter NAV-Oppryddingen sitt syn slik at **Nav-skandalen** er et mer treffende uttrykk, og benytter dette i dette brev.

I dette brev omtales NAV-skandalen som resultat av feil i lovgivningen og i lovanvendelsen, ikke «feiltolkning» som NAV m.fl. konsekvent bruker som benevnelse. Dette fordi feil i lovgivningen og i lovanvendelsen er en skyldmessig grovere feil enn en feiltolkning, samt et selvstendig erstatningsgrunnlag uavhengig av skyld. At det foreligger feil i lovgivningen og i lovanvendelsen har forankring i Høyesteretts dom avgjort i storkammer av 02.07.2021, **HR-2021-1453-S**, se særlig følgende tre avsluttende premisser:

- (189) Gjennomgangen viser at oppholdskravet i folketrygdloven § 11-3 og trygdemyndighetenes praktisering av dette har vært i strid med EØS-regelverket i hele tiltaleperioden.
- (190) Navs krav om tilbakebetaling av ytelser som A mottok under oppholdene i Italia, var derfor ubegrunnet. Den påfølgende strafforfølgningen for trygdebedrageri hvilte videre på et sviktende rettsgrunnlag. Det er ingen tvil om at dette har hatt så vel økonomiske som personlige konsekvenser for A.
- (191) Straff er samfunnets strengeste reaksjon mot lovbrudd, og domstolene har et selvstendig ansvar for å påse at det foreligger rettslig grunnlag for straffansvar. I dette tilfellet må det erkjennes at de rettsikkerhetsgarantiene som skulle sikres ved domstolsbehandlingen av As sak, ikke fungerte godt nok når feilen i lovanvendelsen ikke ble fanget opp, heller ikke ved Høyesteretts behandling av saken i 2017.

Jeg avga 12. desember 2019 en intern utredning i Elden på 12 sider vedrørende spørsmålet om NAV-skandalen også gjaldt saker før 2012 fordi staten den gang ikke ville behandle saker lenger tilbake enn 2012. Dette var et ledd i saksforberedelsen til bruk i saken avgjort i Høyesteretts dom 02.07.2021, **HR-2021-1453-S**. Konklusjonen i utredningen var at NAV-skandalen strakk seg tilbake til inngåelsen av EØS-avtalen i 1994. Dette arbeidet ble blant annet omtalt i VG, og har senere ført til at en har fått henvendelse fra over 70 enkeltpersoner som har individuelle saker. Jeg har siden desember 2020 vært juridisk rådgiver for NAV-Oppryddingen.

„

NAV-Oppryddingen er av den oppfatning at staten har plikt til å fremme forslag til endring av den del av gjeldende lovgivning som strider mot EØS-avtalen, EFTA-domstolens uttalelse av 5. mai 2021, se sak E-8/20 og Høyesteretts dom i storkammer av 02.07.2021, **HR-2021-1453-S**. Selv om det skulle være iverksatt arbeid for å forberede lovendring, er det et faktum at borgerne kan lide tap inntil så skjer. Dette fordi «vanlige folk» ikke er kjent med avklaringer fra EFTA-domstolen og gjennom Høyesteretts dom. Det kan heller ikke ses bort fra at deler av forvaltningen fortsatt forholder seg til feil i lovanvendelsen, ettersom feil regelverk fortsatt ikke er endret.

Nedenfor gjennomgås temaer som en ber om statens synspunkter på for **avklaringer**.

Framstillingen og vurderingene gjort nedenfor er basert på de brev som framstår som en mal for svar fra NAV i alle saker om tilbakebetaling. Som eksempel vedlegges brev til Rune Halseth .

Bilag 3: 2019 1216 Brev fra NAV til Rune Halseth med vedlegg.

Bilag 4: 20210712 Brev fra NAV til Rune Halseth med vedlegg.

4 RENTER, FEIL BEREGNET STØRRELSE OG FEIL AT RENTER ER SKATTELAGT

NAV-Oppryddingen har vært igjennom forarbeider, rettspraksis og teori vedrørende dette tema, og basert på dette har NAV-Oppryddingen følgende rettslige vurdering:

Med mindre det foreligger en rettslig relevant spesialbestemmelse i annen lovgivning – for eksempel i folketrygdloven – er det lov om renter ved forsinket betaling (LOV-1976-12-17-100) som gjelder. Krav på trygdeytelser, og tilbakebetalingskrav av uriktig tilbakekrevde ytelser, utgjør «pengekrav på formuesrettens område». Rentefoten fastsettes etter lovens § 3. Bestemmelsens siste ledd har også en hjemmel for erstatning utover den alminnelige forsinkelsesrente («...under hensyn til partenes forhold og omstendighetene ellers.»)

I bilag 4 side 2 skriver NAV bl.a.:

«Renter blir beregnet og utbetalt fra NAV Økonomi stønad og rapportert til Skatteetaten som renteinntekt. Rentene er skattepliktige. Skatteetaten beregner skatt på på renteinntektene som del av skatteoppgjøret ditt.»

Rune Halseth har fått tilbakebetaling i to porsjoner. Ved begge tilbakebetalingene er det oppgitt at rentene er beregnet etter folketrygdlovens § 22-17. I vedleggene til begge brev er det i kolonnen for renter skrevet øverst:

«Renter på etterbetaling = 50% av forsinkelsesrenten.»

Folketrygdlovens (ftrl.) § 22-17 første ledd lyder:

§ 22-17. Renter ved etterbetaling av ytelser

Det ytes renter ved etterbetaling i medhold av § 22-13 syvende eller § 22-14 fjerde ledd og ved etterbetaling når Arbeids- og velferdsetaten av eget tiltak retter ytelser som er gitt med for lavt beløp. Rentesatsen fastsettes av departementet og skal utgjøre om lag halvparten av rentesatsen etter § 3 i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling.

Forståelsen av rentebestemmelsen må ses i sammenheng med ftrl. § 22-13 syvende ledd og § 22-14 fjerde ledd, som det også er henvist til i § 22-17. Disse bestemmelsene lyder:

§ 22-13 syvende ledd:

En ytelse kan gis for opptil tre år før kravet ble satt fram, dersom den som har rett til ytelsen, åpenbart ikke har vært i stand til å sette fram krav tidligere. Det samme gjelder dersom vedkommende ikke har satt fram krav tidligere fordi trygdens organer har gitt misvisende opplysninger. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke for refusjonskrav etter § 22-3.

§ 22-14 fjerde ledd:

Dersom den som har rett til en ytelse, helt eller delvis har fått avslått et krav om ytelsen på grunn av feil som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller underliggende organer har gjort, skal ytelsen gis fra det tidspunktet den skulle ha vært gitt hvis kravet var blitt godttatt første gang det ble framsatt. Det samme gjelder dersom avslaget skyldes ufullstendige eller misvisende opplysninger fra andre enn den som har rett til ytelsen.

Det kan også ha relevans å se hen til ftrl. § 22-17b, som ble tilføyd ved lov 16. januar 2009 nr 5. Denne bestemmelse lyder:

§ 22-17 b. Forholdet til erstatning

Ved etterbetaling av en ytelse etter bestemmelsene i § 22-13 kan det ikke kreves erstatning etter skadeserstatningsloven eller alminnelige erstatningsrettslige regler for ytelser for tidsrom som ikke omfattes av etterbetalingen. Tilsvarende kan det ved etterbetaling av ytelser ikke gis renter eller kreves erstatning for rentetap i andre tilfelle eller i større utstrekning enn det som følger av bestemmelsene i § 22-17.

Det er NAV-Oppryddingen sin oppfatning at **disse rentebestemmelser ikke gjelder tilfellet i Nav-skandalen**. § 22-17, og for så vidt også de øvrige siterte bestemmelser, gjelder etterbetaling av ytelser. Med etterbetaling forstås at den trygdede er i en situasjon der ytelser en trygdet er berettiget til ikke har blitt utbetalt. I Nav-skandalen er situasjonen en helt annen. Her har ytelser blitt utbetalt, men så uberettiget og ulovlig krevd tilbakebetalt.

Det er NAV-Oppryddingen sitt syn at de trygdede minst er berettiget til renter basert på forsinkelsesrentelovens § 3. Av brevet fra NAV framgår det følgende:

«Pr. 1. oktober 2021 er det totale økonomiske omfanget av utbetalinger og sletting av gjeld på om lag 325 millioner kroner. Inkludert i dette beløpet er ca 37 millioner kroner som er utbetalt i renter.»

NAV-Oppryddingen er derfor av den oppfatning at gjenstående rentekrav samlet på alle saker minst utgjør kr 37 millioner. Hertil kommer tilsvarende rentedifferanse på utbetalinger etter 1. oktober 2021.

Det første NAV-Oppryddingen dermed vil ha **avklart** er om NAV er villig til å erkjenne at alle vedtak der det er ytt forsinkelsesrente med 50% kan erkjennes omgjort til i det minste 100% forsinkelsesrente. På vegne av alle de saker vi har mottatt gjennom NAV-Oppryddingen kan vi da sende inn navn på de saker vi har slik at i alle fall disse i første omgang kan omgjøres.

NAV-Oppryddingen er av den oppfatning at man her kan være på et «rettstomt rom» hvor rettsavklaring for domstolene er nødvendig. NAV-Oppryddingen mener at det er gode holdepunkter for å kreve **renter med 10%**, slik loven fastsetter overfor trygdemottakeren dersom den trygdede har utvist forsett eller grov uaktsomhet, eller dersom utbetaling har skjedd ved «direkte oppgjørsordning». En må her kunne anlegge en synsvinkel om likebehandling og «speilvurdering» slik at lovebestemmelsen må kunne anvendes analogisk der staten er å klandre for feil. Rentefoten er for disse tilfellene fastsatt til 10%, jf ftrl. § 22-17a som lyder:

§ 22-17 a. Renter og rentetillegg ved tilbakekreving av feilutbetalinger

Ved tilbakekreving etter § 22-15 første og andre ledd på grunnlag av forsett eller grov uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløp som kreves tilbake.

Ved tilbakekreving etter § 22-15 a beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløp som kreves tilbake. Ved betaling etter fastsatt betalingsfrist kreves det renter fra fristens utløp inntil tilbakebetaling skjer, beregnet på grunnlag av tilbakebetalingsbeløpet tillagt rentetillegg etter første punktum. Rentesatsen etter forsinkelsesrenteloven legges til grunn.

NAV-Oppryddingen viser her videre til framstillingen nedenfor, der det anføres at terskelen for grov uaktsomhet er overskredet for staten som organ, og at dette gir de som er rammet av Nav-skandalen rett til oppreisning.

Anvendelse av 10% regelen vil skape balanse og likebehandling mellom partene med hensyn til konsekvenser av at staten som organ ved feil i lovgivningen og i lovanvendelsen har utvist aktivitet/passivitet som er over terskelen for grov uaktsomhet.

Forslag til avklaring: NAV har programmer for utregning av renter, jf. utskrift av renteberegning som følger brevene. NAV-Oppryddingen ber NAV gjøre utregning eller beregning av hvilken forskjell fra kr 37 millioner vil utgjøre dersom man legger 100% forsinkelsesrente til grunn, og dersom man legger til grunn en flat rente på 10%. Dette har også betydning for angivelse av tvistegjenstandens verdi på dette punkt, jf. regler om dette i tvisteloven. Det antas at utregninger kan gjøres i excel regneark, slik at dette med fordel kan sendes over.

Det er mulig det kan innfortolkes et «oppreisningselement» i differansen mellom 10% og nivåene for forsinkelsesrente, eller at rentedifferansen kan utgjøre erstatning utover forsinkelsesrente etter lovens § 3, tredje ledd. I så fall må dette kunne hensyntas i oppreisningskravene basert på framstillingen i punkt 6 omtalt nedenfor.

5 SKATT – BETALT FOR MYE SKATT VED FEIL SKATTETREKK FRA NAV

Ved første gangs utbetaling av trygd (som senere ble krevd tilbakebetalt, og som atter senere ble betalt ut på nytt etter at NAV oppdaget å ikke ha forholdt seg til EØS-regelverket), ble det trukket 44% skatt og sendt av NAV som trygdeyter/arbeidsgiver til skatteetaten (ordinært «skattetrekk», jf. skattebetalingslovens § 5-4).

Som eksempel på krav om tilbakebetaling til trygdemottaker (som altså ikke var riktig i forhold til EØS-regelverket), framlegges to vedtak med begrunnelse sendt Marianne Evensen.

Bilag 5: 2013-08-30 Vedtak om tilbakebetaling sendt Marianne Evensen.

Bilag 6: 2015-03-04 Vedtak om tilbakebetaling sendt Marianne Evensen.

I vedtakene kreves alle angivelige feilutbetalinger tilbakebetalt i nominelle kroner summert, og det legges til 10% rente av bruttosummen basert på folketrygdlovens § 22-17a fordi NAV mener at trygdemottaker «..minst har opptrådt grovt uaktsomt». Ansvarsgrunnlaget oppgis å være feil opplysninger på meldekortene, mens realiteten var at meldekortene ikke respekterte EØS-regelverket og at det følgelig var feil ved meldekortene og ikke feil ved opplysninger som ble gitt.

Følgelig var både vedtak om tilbakebetaling og om 10% renter uriktig.

Da NAV i 2013 og 2015 som bilagene 5 og 6 over viser, kan det ikke sees gitt orientering om hvilke virkninger det skulle ha i forhold til den skatt som tidligere var innbetalt. Her manglet således samarbeid mellom NAV som skattetrekkansvarlig og Skatteetaten som mottaker av skattetrekk samordning som følge av de uriktige tilbakebetalingskravene.

Da NAV i 2019 begynte å fatte vedtak om tilbakebetaling til trygdemottaker av uriktig tilbakekrevd trygd, ble det på nytt beregnet skatt både på trygdeytelsenes nominelle beløp, og på den forsinkelsesrente som ble ytt trygdemottaker (med feil rentefot, jf. framstillingen over). – Dette uten å ta hensyn til at skatt på de nominelle trygdebeløp allerede var betalt ved første gangs utbetaling. I bilag 4 over, står det i et avsnitt på side 2 bl.a.:

Dersom du har tilbakebetalt hele beløpet [altså det beløp som uriktig av NAV ble krevd tilbake fordi NAV ikke forholdt seg til EØS-regelverket] blir utbetalingen [altså tilbakebetalingen fra NAV] beregnet og utbetalt av NAV Økonomi stønad. Denne utbetalingen er som hovedregel skattepliktig, og NAV er pålagt å trekke 44 prosent skatt av utbetalingen din.

Her mangler altså en behandling av at skatt er betalt av det samme beløpet ved første gangs utbetaling, og at NAV ikke har gjort noe for å sjekk opp i dette med Skatteetaten ved ny utbetaling av de samme trydegodene ved annen gangs utbetaling.

Videre står det i avsnittet under det ovenfor siterte:

Renter blir beregnet og utbetalt fra NAV Økonomi stønad og rapportert til Skatteetaten som renteinntekt. Rentene er skattepliktig.

Denne rettslige forståelsen er ikke korrekt. Forsinkelsesrente som følge av for sent utbetalt, skal dekke det avsnitt som har vært, og er følgelig erstatning og ikke kapitalinntekt. Renter som er erstatning skal etter norsk rett ikke skattelegges.

Det bes **avklart** om staten er enig i at likningene for de aktuelle år som «treffes» av NAV-skandalen må gjøres om.

6 OPPREISNING

6.1 Innledning – to rettslige spor

Norsk rett har pr i dag to «regelsett» vedrørende oppreisning som er aktuelle i Nav-skandalen:

1. Alminnelig ulovfestet erstatningsrett, skadeserstatningslovens §§ 3-5, 3-6 og 3-6a, knyttet opp mot organansvar for staten.
2. Straffeprosesslovens § 447 for oppreisning ved uberettiget straffeforfølgning.

Straffeprosesslovens § 447, de tre første ledd lyder:

§ 447.

En siktet har rett til oppreisning etter satser fastsatt av Kongen for krenkelse eller annen skade av ikke-økonomisk art som følge av pågrepelse eller varetektsfengsling, dersom han blir frifunnet eller forfølgningen mot ham blir innstilt.

Når det fremstår som rimelig, skal siktede tilkjennes et passende beløp i oppreisning selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Kongen kan gi forskrift med retningslinjer om når slik oppreisning må anses som rimelig, samt for hva som normalt vil være et passende beløp.

Den som blir frifunnet etter fullbyrdet frihetsstraff, har rett til oppreisning for krenkelse eller annen skade av ikke-økonomisk art. Beløpet fastsettes etter forholdene i den enkelte sak.

Med «uberettiget straffeforfølgning» menes derfor ikke bare straffedømte, men helt fra eventuell pågrepelse, varetektsfengsling eller siktelse.

Det er ikke i alle berørte saker avsagt uriktige straffedommer. For disse er ikke alternativ 2 aktuell. – På den annen side er begge regelsett aktuelle der det er har foregått uberettiget straffeforfølgelse fordi også disse sakene har en forhistorie med feil i lovgivningen, lovanvendelsen og NAV-praksis gjennom tilbakebetalingskravene.

6.2 Nærmere om organansvaret

NAV har i flere saker NAV-Oppryddingen har vært igjennom gitt begrunnelse som sitert nedenfor for ikke å yte oppreisning; med andre ord nektet erstatning for den belastning av ikke økonomisk art det har vært å være stemplet som trygdemisbruker over lengre tid. Skadefølgene er betydelige i form av personlig belastning, manglende livsutfoldelse, «stempelens» virkning i kontakt med og/eller relasjon til andre mennesker, tap av mulighet til å få arbeid, tap i næringsvirksomhet, tap av rett til å reise til andre land, og ikke minst, tap av selvfølelse og belastningen med å bli satt i en «svindler-gruppe». – I noen tilfeller har det siste ført til selvdrap, psykiske belastninger/skader, salg av private eiendeler for å ha penger til livsopphold m.m.

Fra en av enkeltsakene har NAV-Oppryddingen sakset inn følgende formulering for avslag på krav om oppreisning:

En skadevolder som forsettlig eller grovt uaktsomt har påført skadelidte en personskade eller en krenkelse som er nevnt i straffeloven, kan bli erstatningsansvarlig også for skade av ikke økonomisk art. Dette følger av skadeserstatningslovens § 3.5, jf. § 3.3.

En skadevolder kan også bli ansvarlig for skade av ikke økonomisk art for krenking av privatlivets fred eller for ærekrenkelser, som medfører brudd på ytringsfriheten. Krenkelsene kan være påført skadelidte offentlig. Dette følger av skadeserstatningsloven § 3-6 og 3-6a.

Erstatningsansvar for skade av ikke økonomisk art er et personlig ansvar. Ansvar for staten for slik skade (organansvar), forutsetter at den skadevoldende handling er gjort a[v] den eller de personer som har øverste beslutningsmyndighet i forvaltningsorganet, som må ha utvist slik skyld som det går fram av de nevnte bestemmelsene i skadeserstatningsloven.

NAVs feiltolkning av reglene om rett til å beholde sykepenger, pleiepenger og arbeidsavklaringspenger i forbindelse med opphold innenfor EØS-området er en uaktsom feil, som kan gi grunnlag for erstatning av økonomisk tap for NAV som arbeidsgiver. NAVs ansatte burde forstått at tolkningen var feil. Men, feiltolkningen er ikke gjort av enkeltpersoner som har utvist slik grad av skyld (grovt uaktsomt eller forsett) at et personlig ansvar eller et organansvar foreligger. NAVs ansatte verken forsto eller klart måtte forstå at EUs trygdeforordning ble tolket feil i Norge. Det er derfor ikke grunnlag for erstatning fra NAV for skade av ikke økonomisk art som følge av dnene feilen.

NAV tilkjenner her at en er klar over «organansvaret», jf. avsnitt tre i det siterte, og at det må foreligge handlinger i den «*øverste beslutningsmyndighet i forvaltningsorganet*». Men NAV synes å blande inn arbeidsgiveransvaret, og går over til å fokusere på feil på saksbehandlernivå. Det er ikke NAV-Oppryddingens fokus; en er enige i at saksbehandlerne har opptrådt på samme måte som soldaten i forsvarret; - gjort det man får beskjed om. Men det er beskjeden som er feil; - her i form av feil i lovforslag, i lovvedtak, og i rundskriv og styringsdokumenter for praksisen utstedt på ledelseshold i NAV-systemet (og tidligere Rikstrygdeverket). For slike alvorlige vedtaksfeil oppfylles terskelen grovt uaktsomt med å konstatere uriktig og ulovlig myndighetsutøvelse gjennom lovanvendelsesfeil.

Men organansvaret menes å strekke seg lengre enn feil praksis i NAV. Arbeids- og velferdsdirektør Holter uttaler bl.a. følgende i lenken angitt på side 1 av dette brev:

– **Hvordan har de ansatte i NAV opplevd det som er skjedd i etterkant av EØS-saken?**

– Dette er en sak jeg opplever at hele NAV har tatt veldig alvorlig. Når det er sagt, så er det ikke bare juristene i NAV som får sine pass påskrevet i Blindsonen. Kritikken rammer også departementet, akademia og domstolene.

Organansvaret er relevant å vurdere i forhold til følgende organer, og sammenhengen mellom disse organer:

- NAV
- Departementene
- Riksadvokaten
- Statsadvokatene
- Stortinget
- Domstolene

Det ligger slik NAV-Oppryddingen ser det en føring opp mot oppreisningsansvar i HR -dom (understreket her):

(190) Navs krav om tilbakebetaling av ytelser som A mottok under oppholdene i Italia, var derfor ubegrunnet. Den påfølgende strafforfølgningen for trygdebedrageri hvilte videre på et sviktende rettsgrunnlag. Det er ingen tvil om at dette har hatt så vel økonomiske som personlige konsekvenser for A.

Her benyttes uttrykket «**personlig konsekvenser**» i tillegg til «økonomiske». Det kan ikke være tvil om at Høyesterett med dette peker hen mot forhold som kan gi rett til oppreisningserstatning. NAV-Oppryddingen mener staten enten må **erkjenne** at det rettslig grunnlag for oppreisningserstatning i NAV-skandalen, eller at det avgjøres av domstolene ved en **fastsettelsesdom**. NAV-Oppryddingen ber at staten **avklarer** sitt standpunkt også her.

Organansvaret er i begrenset grad behandlet i juridisk teori og rettspraksis. Dog skrev professor Peter Lødrup allerede i sin bok «Lærebok i erstatningsrett» (her fra 4. utgave 1999):

Side 162: I mange tilfeller vil den skadevoldende handling utenfor integritetskrenkelsens område være **forsettlig** – en beslutning truffet med kunnskap om de relevante momenter som eventuelt vil pådra erstatningsansvar. Dette vil f.eks. ofte være tilfelle ved **offentlig myndighetsutøvelse**, og det blir da lite treffende å knytte ansvaret til den tradisjonelle culpavurdering som har sin rot i person- og tingsskadene. Mot denne bakgrunn har det vært fremholdt at man i slike tilfeller får en klarere problemstilling ved å stille spørsmålet om handlingen (vedtaket) var rettsstridig eller ikke.

Side 192: Det er noe uenighet i teorien om det kan kreves erstatning på objektivt grunnlag – altså utenfor rammen av skl. § 2-1 – for ugyldige forvaltningsvedtak. Kildematerialet trekker klart i retning av et slikt ansvar. Et ugyldig forvaltningsvedtak er rettsstridig i forhold til skadelidte, og bør derfor også gi rett til erstatning.

Side 508: Hvis en **juridisk person**, som f.eks. et aksjeselskap, en kommune eller staten, blir ansvarlig etter reglene om **organansvaret**, vil denne også hefte direkte for oppreisning, hvis «organet» har utvist grov uaktsomhet eller forsett. Organansvaret er meget praktisk for ansvar også etter skl. § 3-6 – ikke minst for statens og kommunens ansvar.

Se tilsvarende synspunkter hos professor Nils Nygaard «Skade og ansvar» (2000) side 224,

Høyesterett la til grunn i den såkalte «Finanger II» dommen, **RT-2005-1365** erstatningsansvar for manglende oppfyllelse av EØS-avtalen:

Høyesterett i plenum la til grunn at det fulgte av EØS-avtalen og EØS-loven at staten kunne bli ansvarlig for uriktig gjennomføring av et direktiv. Flertallet kom til at staten var erstatningsansvarlig og forpliktet til å betale den erstatning som hun ville hatt krav på dersom § 7 tredje ledd var blitt endret.

NAV-Oppryddings syn at den **rettsstrid** som her foreligger i forhold til EØS-regelverket og integrasjonen av dette i norsk rett innebærer slik rettsstrid som Lødrup omtaler i det siterte fra side 162 over. NAV-Oppryddingen ber staten **avklare** sitt standpunkt til oppreisning utover det som dekkes av straffeprosesslovens § 447, og inviterer til en nærmere dialog om dette.

7 BARNETRYGD

Lov om barnetrygd har bestemmelser i kapittel 2 som også har oppholds krav og tilknytningskrav til Norge som land, uten at en ser spor av at forholdet til EØS-avtalen er innarbeidet. Undertegnede har en sak hvor det nylig (26. januar 2022) er fastsatt at en norsk borger som bor i Litauen har fått omgjøringsvedtak og tilkjent barnetrygd tilbake så langt som til 2009 under henvisning til forvaltningslovens § 35 og EØS-forordning 883/2004. NAV-Oppryddingen antar det eksisterer mange saker som må omgjøres av samme grunn, og ber på vegne av alle berørte om nærmere redegjørelse fra NAV.

Også i dette vedtaket er det feil ved vedtaket da det bare er bestemt at barnetrygden skal utbetales nominelt, men uten rente-kompensasjon. Vedtaket vil derfor bli påklaget, men NAV-Oppryddingen antar dette er en «systemfeil» som vil gjelde i alle saker.

NAV-Oppryddingen ber også om statens **avklaring** om lovligheten av disse bestemmelser sett opp mot EØS-retten og grunnlovens kapittel E om menneskerettigheter.

8 KONTANTSTØTTE TIL SMÅBARNFORELDRE

Norge har en egen lov om kontantstøtte til småbarnsforeldre. På samme måte som i lov om barnetrygd har loven bestemmelser i kapittel 2 som også har oppholds krav og tilknytningskrav til Norge som land, uten at en ser spor av at forholdet til EØS-avtalen er innarbeidet.

NAV-Oppryddingen ber også om at også om statens **avklaring** om lovligheten av disse bestemmelser sett opp mot EØS-retten og grunnlovens kapittel E om menneskerettigheter.

9 SAKSBEHANDLINGSFEIL

På NAV hjemmeside er det 08.11.2021 publisert følgende:

Dersom saken din gjelder før 1. juni 2012, så har Regjeringen besluttet at du selv må ta kontakt med NAV.

<https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kontakt-nav/feiltolkning-av-eos-reglene/sporsmal-og-svar-feiltolkning-av-eos-reglene>

Staten **bes oversende regjeringens beslutning** om at NAV ikke skal arbeide aktivt med saker før 2012, og at arbeid med disse saker er avhengig av at den trygdede selv reiser krav.

10 SÆRLIG OM STRAFFESAKSREGISTERET OPP MOT SAKER I NAV-SKANDALEN

Formålet med straffesaksregisteret er å bidra til politiets kriminalitetsbekjempelse og til en hensiktsmessig og effektiv behandling av straffesaker, jf. politiregisterforskriften § 48-1. Det er vide rammer for hvilke opplysninger som kan registreres for å oppnå formålet, se her politiregisterforskriften § 48-5.

Det vil fremgå av straffesaksregisteret dersom det er avsagt en dom på frifinnelse. Dette uttaler seksjonsleder Mari Hersoug Nedberg til Adresseavisen¹ og Justisministeren bekrefter dette på spørsmål fra Andreas Sjalg Unneland (SV)².

NAV-Oppryddingen vil også vise til aktuelle bestemmelser i politiregisterloven:

§ 50. Sletting, sperring og avlevering av opplysninger som ikke lenger er nødvendige for formålet

Opplysninger skal ikke lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen. Opplysningene skal slettes eller sperres, med mindre de skal oppbevares i henhold til [lov 4. desember 1992 nr. 126](#) om arkiv eller annen lovgivning.

Den behandlingsansvarlige kan uten hinder av første ledd lagre personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, dersom samfunnets interesse i at opplysninger lagres klart overstiger de ulempene den kan medføre for den enkelte.

Opplysningene skal ikke oppbevares på måter som gjør det mulig å identifisere den registrerte lenger enn nødvendig.

¹ <https://www.midtnorskdebatt.no/mening/leder/2022/02/08/Nav-ofre-m%C3%A5-slettes-fra-politiregister-25117253.ece>

² <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=87879>

Opplysninger innhentet ved kommunikasjonskontroll som ikke er brukt i saken, skal sperres når saken er avgjort ved rettskraftig dom eller endelig henleggelsesbeslutning. Sperrede opplysninger kan benyttes ved begjæring om gjenåpning, ved gjenopptakelse av etterforskning, eller for å ivareta siktedes legitime interesser. Opplysninger som det etter straffeprosessloven § 216 g ikke er adgang til å beholde, skal slettes så snart som mulig. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for opplysninger innhentet etter straffeprosessloven §§ 216 m og 216 o, og for opplysninger innhentet etter straffeprosessloven §§ 202 a og 202 c så langt den passer. Kongen gir i forskrift nærmere regler om sletting og bruk av sperrede opplysninger fra kommunikasjonskontroll

§ 51. Retting, sperring og sletting av opplysninger med feil eller mangler

Den behandlingsansvarlige skal av eget tiltak eller på begjæring av den registrerte rette opplysninger som er mangelfulle, og om mulig eller nødvendig supplere eller oppdatere dem. Mangelfulle opplysninger som åpenbart ikke kan ha betydning som dokumentasjon, kan slettes.

Opplysninger som er beheftet med en feil som ikke kan rettes, skal sperres eller slettes.

Dersom det er grunn til å tro at sletting vil kunne påvirke den registrertes legitime interesser, skal opplysningene sperres.

Opplysninger som er sperret i medhold av denne paragrafen kan bare brukes dersom det er nødvendig for å dokumentere hva som ble behandlet av opplysninger

Når det gjelder sletting av opplysninger i DNA-registeret er situasjonen helt annerledes. Her fremgår det i politiregisterforskriften § 45-17 at «Opplysninger i identitetsregisteret skal slettes hvis den registrerte rettskraftig frifinnes etter gjenåpning». Tilsvarende hjemmel finnes ikke i politiregisterforskriften kapittel 48 som handler om straffesaksregisteret, og bør vurderes innført mtp de mange uriktige domfellelsene knyttet til NAV-skandalen.

Det bør **avklares** om det ligger en generell hjemmel for sletting av opplysningene i direktivet for justissektorens håndtering av personopplysninger; se direktivet 2016/680 artikkel 16.

Det bør **avklares** om det foreligger tilstrekkelig hjemmel i norsk rett i politiregisterloven § 51.

Det bør også **avklares** om politiregisterloven § 50 gir hjemmel for å fjerne de registrerte uriktige straffedommene, og om det foreligger en tilstrekkelig aktivitetsplikt for staten til å sørge for dette for den enkelte (gulett ut her).

11 FORELDELSE OG/ELLER ERKJENNELSE

På NAVs hjemmeside står det bl.a. følgende:

Saken min er fra 90-tallet. Er den ikke for gammel til å behandles på nytt?

Vi vil behandle sakene tilbake til tidspunktet når feilen skjedde. Det vil si at det ikke er noen foreldelsesfrist på disse sakene.

Staten bes **avklare** om staten med dette har meddelt at foreldelse ikke vil bli påberopt i noen saker.

12 SAKSKOSTNADER – FORVALTNINGSLOVENS § 36

Forvaltningslovens § 36 første ledd lyder:

§ 36. (sakskostnader).

Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.

I alle NAV-sakene der tilbakebetaling av uriktig tilbakekrevd trygd gjøres endringsvedtak til gunst for den trygdede part. Dette brevs handler om krav som ikke er oppfylt til tross for omgjøringsvedtaket.

Det forutsettes at staten **erkjenner** ansvar for sakskostnader knyttet til forberedelsesarbeidet og arbeidet med dette brev, og etterfølgende arbeid. Staten antas også å se at det ligger besparelse i at NAV-Oppryddingen tar opp kravene på prinsipielt grunnlag istedenfor at det gjøres samme arbeid i hver og en enkeltsak. Deretter vil konkrete krav bli framsatt. Det bes også om statens **avklaring** på dette punkt.

13 KRAV OM UTLIVERING AV INTERNDEPARTEMENTAL RAPPORT «EKSPORT AV VELFERDSYTELSER» FRA 2014.

I NOU2020:9 «Blindsonen» er det henvist til en interndepartemental rapport fra 2014, se nærmere NOUen side 109 under punktet 9.3.3. om «Utredninger. Her heter det bl.a:

Departementet har på ulike tidspunkt utredet ulike spørsmål om EØS-rettens betydning for adgangen til å kreve bosted eller annet opphold i Norge for rett til velferdsytelser. ... I den sammenheng er det grunn til å trekke frem et interndepartementalt arbeid fra 2014. Utredningen «Eksport av velferdsytelser» ble utarbeidet...

I notene 28 og 29 er dokumentasjonen nærmere angitt slik:

28 Interdepartemental arbeidsgruppe (2014) «Eksport av velferdsytelser», s. 8. Ikke offentlig tilgjengelig.

29 Interdepartemental arbeidsgrupperappe (2014) «Eksport av velferdsytelser», 2014, vedlegg I, s. 9 og 11. Ikke offentlig tilgjengelig.

Disse rapportene antas å favne videre enn «Blindsonen», da sistnevnte hovedsakelig er myntet på korttidsfravær. I mange av sakene i NAV-skandalen er det langtidsfravær, som antas behandlet i ovennevnte dokumentasjon. Staten bes **avklare** om dokumentasjonen kan bli utlevert til NAV-Oppryddingen. Det kan ikke ses hvilken rettslig hjemmel det skulle være for at dokumentasjonen er «Ikke offentlig tilgjengelig».

14 AVSLUTNING

NAV-Oppryddingen ber om statens tilbakemelding innen 30 dager fra dette brevts dato.

Med vennlig hilsen
ELDEN Advokatfirma AS

elektronisk signert

Bjørn Kvernberg
advokat / partner